

Evaluatie investering nieuw sportcentrum Kapelle

Datum : 5 april 2023
Versie : Definitief rapport

Colofon

Uitgave: Rekenkamer Kapelle/Vlissingen/Middelburg
Informatie: ir. S.M. Hoven, hoven@rekenkamerkvm.nl
mr. W.K. Fonteine B Ec, fonteine@rekenkamerkvm.nl
<https://www.rekenkamerkvm.nl>

Samenvatting

De gemeente Kapelle heeft eind 2017 besloten tot de bouw van een nieuw sportcentrum, ter vervanging van oude voorzieningen. Daaraan is een uitgebreid proces voorafgegaan.

Eerder werd vastgesteld dat het oude zwembad en sporthal aan uitgebreid onderhoud toe waren. Dat vormde de aanleiding tot een reeks onderzoeken, inventarisaties en discussies over de sportvoorzieningen die uiteindelijk zijn uitgemond in het besluit van de gemeenteraad om over te gaan tot nieuwbouw.

De Rekenkamer Kapelle heeft op verzoek van de gemeenteraad een evaluatieonderzoek uitgevoerd naar het gehele proces en de potentiële risico's voor de gemeente. Daarbij is een aantal onderzoeksvragen (zie par. 1.2) beantwoord.

De doorlooptijd van deze evaluatie is vrij lang geweest. De oorzaak daarvan is dat na aankondiging van het onderzoek, in overleg met de gemeenteraad, is besloten dit onderzoek uit te voeren als een evaluatieonderzoek. Gedurende het onderzoek is pas in een laat stadium (zomer 2022) een exploitatieovereenkomst gesloten. Deze vormt een onderdeel van dit onderzoek.

Het nieuwe en moderne sportcentrum is in september 2022 in gebruik genomen en de gebruikers zijn zeer enthousiast over de voorzieningen en faciliteiten.

De eindconclusie is dan ook dat het bereikte resultaat positief kan worden beoordeeld. De jaarlast (2023) blijft beneden het vastgestelde maximum van € 811.000 en de restrisico's voor de gemeente lijken aanvaardbaar.

Bij een dergelijke grote investering van € 15,3 miljoen, de grootste in de geschiedenis van de gemeente Kapelle, op een inwonersaantal van ruim 13.000, verwacht je goede vastleggingen waaruit je kan vaststellen dat potentiële risico's van de investering afdoende zijn getoetst en voldoende worden beheerst.

Door het ontbreken van een risicodossier en verslagen, actiepunten- en besluitenlijsten van de projectgroep en beoordelingscommissie hebben wij niet alle onderzoeksvragen (volledig) kunnen beantwoorden. Zo is niet of lastig na te gaan op basis waarvan welke besluiten wanneer en door wie zijn genomen. Inzicht in het volledige proces is dan ook niet aanwezig. De besluitvormingsdocumenten bestaan uit college- en raadsstukken.

In hoofdstuk 4 treft u onze conclusies aan en in hoofdstuk 5 de aanbevelingen. Omdat het een evaluatieonderzoek betreft, hebben de aanbevelingen vooral betrekking op verbeteringen voor de aanpak en uitvoering van toekomstige investeringen om nadelige gevolgen voor de gemeente te voorkomen.

Inhoud

SAMENVATTING	3
INHOUD	4
1 INLEIDING	6
1.1 AANLEIDING	6
1.2 REIKWIJDTE ONDERZOEK EN ONDERZOEKSVRAGEN	6
1.3 UITVOERING ONDERZOEK.....	6
1.4 LEESWIJZER.....	8
2 EVALUATIEKADER	9
3 BEVINDINGEN, DE PRAKTIJK.....	10
3.1 BELEID.....	10
3.2 MARKT- EN BENCHMARKONDERZOEK.....	12
3.3 ORGANISATIE EN BESTURING.....	13
3.3.1 Projectgroep	13
3.3.2 Beoordelingscommissie.....	13
3.4 BESLUITVORMING NIEUWBOUW	14
3.4.1 Herbezinning	14
3.4.2 Raadsmotie.....	15
3.4.3 Verdieping door Synarchis.....	15
3.4.4 Verdere uitwerking: scenario's voor het sportcentrum.....	16
3.4.5 Keuze voor scenario 1?.....	16
3.5 AANBESTEDING	17
3.5.1 Aanbestedingsstrategie	17
3.5.2 Raadsbesluit aanbesteding.....	17
3.5.3 Resultaat aanbesteding	18
3.5.4 Kader.....	18
3.5.5 Aanpak.....	18
3.5.6 Aanbesteding	18
3.6 JAARLAST.....	20
3.6.1 Exploitatieovereenkomst.....	21
3.6.2 Toegangsprijzen.....	22
3.6.3 Bezoekersaantallen.....	23
3.7 GEVOLGEN INVESTERING/JAARLAST	24
3.7.1 Gemeentefinanciën Benchmark Kapelle.....	26
3.8 INFORMATIEVOORZIENING NAAR DE RAAD.....	27
4 CONCLUSIES	28
4.1 TOETSING AAN HET EVALUATIEKADER	28
4.2 BEANTWOORDING VAN DE ONDERZOEKSVRAGEN	28
4.2.1 Onderzoeksvragen	28
4.2.2 Beantwoording van de hoofdvraag	31

5	AANBEVELINGEN	32
5.1	KADERS.....	32
5.2	PROJECTMATIG.....	32
5.3	RISICO'S	32
6	WEDERHOOR COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS	33
7	REACTIE EN NAWOORD REKENKAMER	35
	BIJLAGE I: GEÏNTERVIEWDE PERSONEN	38

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Waarom dit onderzoek?

Ultimo 2017 heeft de gemeenteraad besloten om het bestaande sportcentrum te vervangen door een nieuw te bouwen sportcentrum. Vanuit diverse raadsfracties is de vraag gesteld welke risico's dit voor de gemeente met zich meebrengt. De rekenkamer heeft dit opgepakt en vertaald naar een aantal onderzoeksvragen.

1.2 Reikwijdte onderzoek en onderzoeksvragen

In dit onderzoek is de centrale onderzoeksvraag: Zijn de potentiële risico's van de investering afdoende getoetst en worden deze voldoende beheerst?

Om de centrale onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden zal ook antwoord worden gegeven op de volgende deelvragen:

1. Welke uitgangspunten/bescheiden liggen ten grondslag aan het besluit tot nieuwbouw van het sportcentrum?
2. Heeft de aanbesteding volgens de (wettelijke) kaders plaatsgevonden?
3. Is de jaarlijks last gemaximeerd en is er jaarlijks voldoende dekking?
4. Gaat de investering/jaarlijkse last de komende jaren ten koste van andere voorzieningen?
5. Hoe is de raad geïnformeerd over de potentiële risico's?

1.3 Uitvoering onderzoek

Het onderzoek bestond uit de volgende stappen:

1. Oriëntatie. In deze fase hebben we met de contactpersoon van de gemeente afgestemd welke stukken we willen inzien en met hem gesprekken gevoerd over de onderzoeksvragen.
2. Literatuurstudie. Wij hebben kennisgenomen van voor het onderzoek relevante stukken.
3. Gesprekken en interviews. Met enkele personen, die nauw zijn betrokken bij dit onderwerp, hebben wij interviews gehouden. Van deze interviews is een verslag gemaakt, dat ter accordering aan de geïnterviewden is voorgelegd. Het overzicht van de geïnterviewden is opgenomen in de bijlagen.
4. Schrijven van het concept onderzoeksrapport dat voor wederhoor is voorgelegd aan het college. Op de ontvangen reactie op het conceptrapport hebben wij een nawoord geschreven.

5. Het definitieve rapport is aangeboden aan de gemeenteraad.

Na de aankondiging van het onderzoek in april 2020 is, in overleg met de gemeenteraad, besloten dit onderzoek uit te voeren als een evaluatieonderzoek.

Tussen de aankondiging van het onderzoek en de datum van het rapport zit dan ook meer tijd dan gebruikelijk is omdat ook de exploitatieovereenkomst is betrokken in dit evaluatieonderzoek. Deze is kort voor de ingebruikname van het sportcentrum, medio 2022, tot stand gekomen.

Bij dit onderzoek is ook aandacht geschonken aan de publieke waarde. Dit is de bijdrage die het sportcentrum levert aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente, zoals sport, spel en bewegen.

Naast het bepalen van de publieke waarde en het organiseren van de realisatie daarvan, is het belangrijk dat de publieke waarde en de organisatie legitiem is. Dit betekent dat de doelen die de gemeente heeft rechtmatig en doelmatig zijn. Een belangrijke rol verzorgt de gemeenteraad als hoogste orgaan binnen de gemeente. De raad verzorgt via toekenning van de gelden (budgetrecht) de legitimiteit van de organisatie en de publieke waarde, die de bestedingen moeten realiseren.

Voor de evaluatie is het belangrijk om te kijken hoe de gemeenteraad en het college de laatste jaren kaders hebben gesteld voor wat betreft het maatschappelijk effect, doelstellingen en middelen. Was er bijvoorbeeld voldoende informatie vanuit het college om de gemeenteraad in staat te stellen te controleren of er binnen de kaders is gehandeld?

1.4 Leeswijzer

Dit eerste hoofdstuk is een inleidend hoofdstuk. In de inleiding wordt het kader geschetst waarbinnen het onderzoek plaats vindt. Concreet gaat het dan over de aanleiding (paragraaf 1), waar het onderzoek wel en niet op ingaat met daarbij de onderzoeksvragen (paragraaf 2) en de methode (paragraaf 3).

In hoofdstuk 2 wordt het evaluatiekader beschreven.

In hoofdstuk 3 treft u de bevindingen aan van de confrontatie van het normenkader met de praktijk. Elke deelvraag wordt daarbij in een aparte paragraaf behandeld.

In hoofdstuk 4 trekken we conclusies.

In hoofdstuk 5 zijn de aanbevelingen opgenomen.

2 Evaluatiekader

De onderzoeksvragen hebben wij verwerkt in het evaluatiekader. Het evaluatiekader dient als *norm* waaraan wordt getoetst. Daarbij worden de zaken zoals die we in de praktijk aantreffen, vergeleken met wat je redelijkerwijs zou mogen verwachten.

Daarbij spelen verschillende soorten overwegingen een rol: wordt er gehandeld binnen de gestelde afspraken/kaders, worden besluiten goed gefundeerd genomen en loopt de gemeente niet te veel risico's?

Norm	Omschrijving	Verwachting
Afweging kosten/baten	Kosten en baten van een mogelijk project worden onderbouwd en gestructureerd afgewogen	Een expliciete afweging heeft plaatsgevonden en pakt positief uit, bijvoorbeeld o.b.v. een uitgewerkte Business case
Kaders	Wettelijke kaders, plus door de raad gestelde kaders zoals sportbeleid, marktonderzoek, financiële verordening, inkoopbeleid en dergelijke.	Er is niet afgeweken van de gestelde kaders.
Risico's	♦ Er is voldoende inzicht in de relevante risico's. ♦ De risico's worden afdoende beheerst.	Risico's zijn op gestructureerde wijze geïdentificeerd, gekwantificeerd, gewogen en vastgelegd.
Begroting	Gaat de investering ten koste van andere voorzieningen? (vraag vanuit raad)	Er zijn geen geplande uitgaven die moeten worden geschrapt om het project mogelijk te maken.
Informatie t.b.v. besluitvorming	Om een goed besluit te kunnen nemen is voldoende informatie nodig.	De raad heeft voldoende informatie ontvangen om te kunnen controleren of er binnen de kaders is gehandeld.

3 Bevindingen, de praktijk

In dit hoofdstuk beschrijven wij wat we in de praktijk hebben aangetroffen. Deze informatie is verkregen d.m.v. dossieronderzoek en interviews met betrokkenen. Het hoofdstuk is opgebouwd langs de lijn van de in § 1.2 gestelde onderzoeksvragen:

1. Welke uitgangspunten/bescheiden liggen ten grondslag aan het besluit tot nieuwbouw van het sportcentrum?
2. Heeft de aanbesteding volgens de (wettelijke) kaders plaatsgevonden?
3. Is de jaarlijks last gemaximeerd en is er jaarlijks voldoende dekking?
4. Gaat de investering/jaarlijkse last de komende jaren ten koste van andere voorzieningen?
5. Hoe is de raad geïnformeerd over de potentiële risico's?

3.1 Beleid

In november 2012 is door de gemeenteraad de nota "Sport, Spel en Bewegen in Kapelle 2013-2028" vastgesteld.

Het doel van deze nota is om werk te maken van actief beleid en een gestructureerde uitvoering.

Met betrekking tot de het voorzieningenniveau wordt aangegeven dat er:

"In algemene zin is in Kapelle sprake van een passend voorzieningenniveau op het gebied van sport, spel en bewegen. Dit neemt niet weg dat bijvoorbeeld op het gebied van de binnensportaccommodaties knelpunten aanwezig zijn, zowel met betrekking tot het bewegingsonderwijs als bij het sportgebruik. Goed geobjectiveerd inzicht in de afstemming van vraag en aanbod ontbreekt. Verder doet de ontwikkeling zich voor dat mensen in toenemende mate behoefte hebben in hun directe woonomgeving actief te zijn".

De algemene visie, missie en doelstellingen zijn vertaald in de volgende 5 speerpunten:

- ♦ Samenwerking buurt, onderwijs, sport en welzijn;
- ♦ Laagdrempelige sport-, spel- en beweegmogelijkheden dichtbij huis;
- ♦ Toekomstbestendig aanbod van sportaccommodaties;
- ♦ Activiteiten c.q. programma's voor aandachtsgroepen;
- ♦ Vitale sportverenigingen.

Op basis van de 5 speerpunten zijn in totaal 15 actiepunten in de nota geformuleerd voor de periode 2013-2028. Hierin is opgenomen dat in ogenschouw moet worden genomen dat beleid, zeker ook op het gebied van sport, spel en bewegen, een dynamisch karakter heeft. In de nota is opgenomen dat door middel van een *jaarlijks*

evaluatiemoment getoetst moet worden op welke onderdelen het speelveld veranderd is en wat hiervan de consequenties zijn voor de geformuleerde ambities.

Genoemde jaarlijkse evaluatie heeft niet plaatsgevonden. Eind 2018 is gezamenlijk met de Sportraad wel vastgesteld welke voorgenomen acties met betrekking tot “*Samenwerking buurt, onderwijs en welzijn*” zijn gerealiseerd. Kort daarna is het hele traject rondom het Sportakkoord gestart. Wij hebben niet vast kunnen stellen dat de actiepunten uit de nota “Sport, spel en bewegen” hierin zijn betrokken.

Op basis van prioriteitstelling zijn in de nota acties beschreven die in 2013 en 2014 ter hand genomen zullen worden. Daaronder:

- ♦ Speerpunt 3, toekomstbestendig aanbod van sportaccommodaties:
 - a. Uitvoeren van een *geobjectiveerde analyse* van het gebruik c.q. de bezettingsgraad van de gemeentelijke sportaccommodaties en het vaststellen van knelpunten in de afstemming van vraag en aanbod;
 - b. Opstellen van een *meerjarenperspectief* voor instandhouding/renovatie, sluiting en (vervangende) nieuwbouw van gemeentelijke sportaccommodaties.
 - c. Onderzoek naar de mogelijkheden in Kapelle om functies te *clusteren tot geïntegreerde voorzieningen* (denk aan: brede schoolconcepten en multifunctionele accommodaties);
 - d. Inzicht verschaffen in de (ontwikkeling in de) inkomsten en uitgaven die verband houden met de gemeentelijke sportaccommodaties en beoordelen aan de hand van *regio- en referentiegemeenten (benchmark)*.

De uitvoering van de bij speerpunt 3 genoemde acties hebben vrijwel niet plaatsgevonden. In opdracht van de gemeente Kapelle heeft het bureau BAS in 2014 onderzoek gedaan naar de kwaliteit van de tennisaccommodaties in Kapelle en Wemeldinge. De doelstelling is om aan de hand van de kwaliteit de restlevensduur in te schatten. Daarnaast is gekeken of het aantal banen in verhouding is t.o.v. het aantal leden van beide verenigingen. Middels het opstellen van budgetramingen voor de renovatie en mogelijke herindeling van de tennisbanen, worden de investeringen helder. In 2016 is er door bureau Kybys een meerjarenonderhoudsplan voor buitensportaccommodaties opgesteld.

- ♦ Speerpunt 4, activiteiten c.q. programma's voor aandachtsgroepen:
 - a. Inventariseren aard en omvang aandachtsgroepen en analyseren van hun specifieke behoeften op het gebied van sport, spel en bewegen.

Dit heeft niet plaatsgevonden. Tijdens ons onderzoek is verwezen naar de Gezondheidsmonitor van de GGD in 2016-2017. Voor deze monitor zijn ook inwoners van de gemeente Kapelle benaderd. Deze monitor is niet gericht op speerpunt 4, maar om inzichtelijk te maken hoe de inwoners hun gezondheid, leefstijl, welbevinden etc. ervaren.

In paragraaf 5.1.3. van de nota is het onderstaande opgenomen met betrekking tot het zwembad.

“Voor een gemeente met zo’n 12.500 inwoners is een zwembad met de capaciteit van Groene Woud (2 binnenbaden en een buitenbad) een redelijk uitgebreide voorziening. Ondanks het beperkte verzorgingsgebied kent het binnenbad een ruime openstelling (circa 80 uur per week) en wordt het bad goed bezocht”

De volgende tabel geeft inzicht in de bezoekers aan zwembad Groene Woud (peiljaar 2011). In de tabel zijn eveneens de animocijfers van zwembad Groene Woud afgezet tegen de landelijke animocijfers. Het animocijfer geeft zicht op het aantal zwembadbezoeken per jaar per hoofd van de bevolking. Omdat geen zicht is op het aantal bezoekers ten behoeve van schoolzwemmen en verenigingen zijn deze cijfers buiten beschouwing gelaten. Er is geen onderscheid gemaakt tussen bezoekers aan het binnenbad en bezoekers aan het buitenbad.

	2011	Animocijfer	Landelijk animocijfer
Recreatief	19.694	1,6	1,8 – 2,0
Instructie	26.722	2,2	1,1 – 1,3
Doelgroepen	4.274	0,3	0,3 – 0,5
<i>Totaal</i>	<i>50.690</i>	<i>4,1</i>	<i>3,2 – 3,8*</i>

*exclusief schoolzwemmen en verenigingen

Concluderend en op basis van de beschikbare gegevens kan gesteld worden dat zwembad Groene Woud een relatief hoog gebruiksrendement kent, met name door het grote aantal instructiezwemmers. Door zwemvereniging De Bevelanders wordt aangegeven dat onvoldoende ruimte beschikbaar is voor verenigingsactiviteiten.

3.2 Markt- en benchmarkonderzoek

Zoals in de vorige paragraaf is aangegeven heeft:

- ♦ Een geobjectiveerde analyse van het gebruik c.q. de bezettingsgraad van de gemeentelijke sportaccommodaties en het vaststellen van knelpunten in de afstemming van vraag en aanbod niet plaatsgevonden;
- ♦ Een gedegen en objectief (benchmark) marktonderzoek heeft niet plaatsgevonden. Een dergelijk onderzoek zal veelal leiden tot inzicht met betrekking tot:
 - Ontwikkeling van het aantal (zwembad)bezoekers;
 - Potentiële nieuwe bezoekersstromen;
 - Inzicht in de (ontwikkeling van de) inkomsten en uitgaven die verband houden met de gemeentelijke sportaccommodaties
 - De invloed van de voorzieningen in omliggende gemeenten.

Met de omliggende gemeenten heeft geen afstemming plaats gevonden over voorzieningen en wie wat aanbiedt.

3.3 Organisatie en besturing

3.3.1 Projectgroep

Voor de nieuwbouw van het sportcomplex is een projectgroep geformeerd. Deze bestond uit:

- ♦ De heer J.H. Herselman (voorzitter/wethouder);
- ♦ De heer A. Maas (projectleider);
- ♦ De heer F.W. Leijnse (afdelingshoofd)

Veelal waren tijdens de bijeenkomsten van de projectgroep ook aanwezig:

- ♦ Een inkoper van inkoopbureau West-Brabant;
- ♦ Een adviseur van bureau Synarchis.

Indien nodig schoof ook aan:

- ♦ Een advocaat van Justion advocaten;
- ♦ Een medewerker van de afdeling Middelen.

Van de bijeenkomsten van de projectgroep zijn geen verslagen, actiepunten- en besluitenlijsten opgesteld.

Uit interviews/informatie en volgens de bijlage in de bestuursrapportage (2020) blijkt dat de projectgroep wel risico's en adviezen heeft geformuleerd en, indien volgens hen nodig, ook juridisch heeft getoetst. De risico's en adviezen zijn niet middels verslagen en/of memo's vastgelegd. De projectgroep was van mening dat door de aanwezigheid van de verschillende disciplines binnen de projectgroep het speelveld voldoende werd beheerst.

Een apart risicodossier is niet aangetroffen. Betrokkenen geven aan dat onderkende risico's zijn besproken in de projectgroep; daar is geen vastlegging van.

Risico's die zijn gesignaleerd zijn opgenomen in de weerstandsparagraaf conform de P&C-cyclus. In de begroting 2020 is als risico opgenomen: *De exploitatielasten zijn afhankelijk van de aanbesteding van de bouw en het onderhoud van het nieuwe sportcentrum, alsmede het herzien van de met de exploitant afgesloten exploitatie- en huurovereenkomst.*

Gedurende het inkoopproces is volgens de projectgroep bij iedere stap een beoordeling gemaakt van de significante risico's, en de te nemen (beheers)maatregelen. Deze beoordelingen zijn niet op papier vastgelegd, alle afwegingen zijn mondeling in de projectgroep gemaakt met inbreng van deskundigen. Telkens werd toegewerkt naar een college-advies of een formeel rapport dat nodig was t.b.v. de inkoopprocedure.

3.3.2 Beoordelingscommissie

De beoordeling van de uitgebrachte inschrijvingen heeft door de beoordelingscommissie plaatsgevonden. Deze commissie bestond uit:

- ♦ De heer J.H. Herselman (voorzitter/wethouder);
- ♦ De heer A. Maas (projectleider);
- ♦ De heer F.W. Leijnse (afdelingshoofd);
- ♦ Adviseur van bureau Synarchis;
- ♦ Inkoper inkoopbureau West-Brabant (als begeleider);

Voor onderdelen is een architect (bijv. stedenbouw/architectuur) ingeschakeld en een extern installatie- en energiedeskundige.

Van de bijeenkomsten van de beoordelingscommissie zijn geen verslagen, actiepunten- en besluitenlijsten opgesteld.

3.4 Besluitvorming nieuwbouw

3.4.1 Herbezinning

Het Sportcentrum Groene Woud was gebouwd eind jaren zeventig. Aangezien er forse investeringen in de planning stonden heeft de gemeente de exploitant (Optisport) een onderzoeksopdracht gegeven met de centrale vraag: “Hoe zou Sportcentrum Groene Woud er in 2030 uit moeten zien om de inwoners van de gemeente goed te faciliteren met zwem- en binnensportaccommodatieaanbod?”. Naast de centrale vraag zijn er door de gemeente nog 9 onderzoeksvragen geformuleerd.

In het rapport van Optisport van 9 juli 2015, is een aantal zaken nader geanalyseerd:

- ♦ De accommodatie en de gebruiksmogelijkheden;
- ♦ Bezoekersaantallen en de prognose daarvan;
- ♦ Markontwikkelingen, waaronder ook demografische ontwikkelingen en maatschappelijke trends.

Dit resulteert in een door Optisport geformuleerd toekomstperspectief.¹ Belangrijkste conclusies zijn dat er een vrij stabiele behoefte blijft aan de voorzieningen van het Groene Woud; dat is terug te zien in de prognose van het aantal bezoekers (zie par. 3.6.3 van dit rapport). Optisport concludeert verder dat het huidige complex weliswaar sporen van veroudering vertoont, maar dat dat geen grote knelpunten oplevert.

Het rapport schetst een beeld van de in 2030 benodigde voorzieningen voor zwembad en sporthal. Het buitenbad laat men vervallen. Nut en noodzaak van de genoemde voorzieningen wordt kwalitatief onderbouwd.

¹ Notitie toekomstperspectief, Sportcentrum Groenewoud anno 2030, 9 juli 2015

Het rapport van Optisport schetst de kosten van nieuwbouw en geeft ook aan wat de kosten zouden zijn indien wordt gekozen voor instandhouding van het huidige complex (ca. € 300.000 per jaar).

Conclusie van het rapport is dat het financieel voor de gemeente het voordeligst is over te gaan tot nieuwbouw, uitgaande van een investering van ca. € 7 miljoen.

3.4.2 Raadsmotie

Naar aanleiding van het voorstel om het buitenbad van het zwembad te sluiten is op 23 juni 2015 door de raad een motie van Gemeentebelangen en PvdA aangenomen. Deze draagt het college op om:

- ♦ “Zo snel als mogelijk te voorzien in een integraal meerjarenperspectief m.b.t. de zwemvoorziening (zoals geformuleerd in speerpunt 3b van de Nota “Sport, Spel en Bewegen 2013-2028”, p.4) en daarvoor in contact te treden met de KNZB ten aanzien van advisering over de zwemvoorziening”.
- ♦ “Inzichtelijk te maken wat de exploitatiekosten zijn voor binnen- en buitenbad afzonderlijk.”
- ♦ De raad op de hoogte te houden van deze ontwikkelingen.

De raadsleden Vleugel en De Rooij stellen het college voor om in het vervolgonderzoek ook het afstoten van de Molenvaete te betrekken.

Wethouder Herselman antwoordt tijdens de raadsvergadering dat de diverse vragen die door de raad gesteld zijn, zullen worden meegenomen in het vervolgonderzoek. Wij hebben vastgesteld dat de vragen zijn betrokken bij een (aanvullend) onderzoek van Synarchis.

3.4.3 Verdieping door Synarchis

Na bespreking in de raad op 6 oktober 2015² vormde het rapport van Optisport de aanleiding tot een opdracht aan Synarchis (bureau gespecialiseerd in onder meer maatschappelijke accommodaties) voor een onderzoek naar nieuwbouw.

Het rapport van Synarchis³ gaat in op:

- ♦ De onderhoudssituatie van het sportcentrum en de daarbij behorende kosten tot 2022;
- ♦ Het openhouden van het buitenbad en de daarbij horende onderhoudskosten;
- ♦ Eisen die aan een nieuw te bouwen complex kunnen worden gesteld;
- ♦ De benodigde investeringen (tussen de € 10,8 en € 12,1 miljoen);

² Bespreeknotitie raad 2015.11480

³ Rapport Synarchis, “Onderzoek Sportcentrum Groene Woud” 12-2-2016, 2016.02175

- ♦ De toekomstvastheid van een nieuw complex.

De raad besluit naar aanleiding van het rapport van Synarchis tot een verdere uitwerking voor de bouw van een nieuw sportcentrum.

3.4.4 Verdere uitwerking: scenario's voor het sportcentrum

In augustus 2017 levert Synarchis een rapport⁴ op met daarin meerdere scenario's voor een nieuw sportcentrum. Daarin is ook "onderzocht of er meerwaarde is te behalen door het sportcentrum te vergroten met additionele (commerciële) functies en/of ruimte ter vervanging van gymzaal Molenvate."

Voor het rapport is door Synarchis uitgebreid onderzoek gedaan naar o.m. de behoeften van de gebruikers, wensen/ambities van de gemeente, benodigde capaciteit en commerciële functies (zoals horeca).

Deze zaken zijn in het rapport uitgewerkt naar 12 scenario's met verschillende combinaties van configuraties voor gymzaal, sportzaal en zwembad. Een buitenbad is niet voorzien.

3.4.5 Keuze voor scenario 1?

Het college besluit op 17 oktober 2017 om de raad de keuze voor scenario 1 voor te leggen.

De raad maakt nog geen definitieve keuze voor scenario 1, maar besluit op 19 december 2017 voor zowel scenario 1 (zesbaans wedstrijdbassin) als scenario 2 (vijfbaans wedstrijdbassin + doelgroepenbassin) een Programma van Eisen te laten opstellen. Wel stelt de raad een budget beschikbaar van € 13 miljoen.

In het collegebesluit worden 2 risico's genoemd: een stijging van de stichtingskosten door sterke marktwerking en onzekerheid over het rentepercentage.

Twee relevante bijlagen worden met het voorstel meegezonden: de uitwerking van Synarchis van de scenario's en een analyse⁵ van de controller van de gemeente Kapelle over de financiële gevolgen van het voorgestelde besluit. Die analyse gaat ook in op de gevolgen van het besluit voor de toekomstige financiële mogelijkheden tot investeringen van de gemeente.

⁴ Rapport Synarchis, "Nieuw sportcentrum Groene Woud" 18-8-2017, 2017.11963

⁵ Memo "Sportcentrum Groene Woud", 17-10-2017, 2017.13103

3.5 Aanbesteding

3.5.1 Aanbestedingsstrategie

In april 2018 neemt het college een besluit over het opstellen van de te hanteren aanbestedingsstrategie. Dit gebeurt o.b.v. de startnotitie Aanbestedingsstrategie⁶. Onderdeel van de aanpak is een marktconsultatie, waarbij men verkent hoe haalbaar de beide scenario's zijn, alsmede welke contractvorm gewenst is. De hoofdvraag van de marktconsultatie was: "Onder welke condities is een marktpartij bereid deel te nemen aan een aanbestedingsprocedure en in staat om een passend sportcomplex in de gemeente te ontwikkelen? "

Een van de leidende redeneringen bij deze aanpak is dat de contractvorm sterk bepalend is voor de vorm en inhoud van het programma van eisen. Als onderdeel van de opstelling van het programma van eisen houdt de gemeente een consultatie onder de (toekomstige) gebruikers van het nieuwe sportcentrum, waarbij zij hun wensen kenbaar kunnen maken.

Men concentreert zich op twee contractvormen: Design & Build (DB) en Best Value Procurement (BVP). Bij DB is één partij verantwoordelijk voor zowel het ontwerp als de daadwerkelijke uitvoering van een bouwproject. Bij BVP (ook bekend als prestatie-inkoop) is een methode van inkopen waarbij veel ruimte wordt gelaten aan de opdrachtnemer⁷.

3.5.2 Raadsbesluit aanbesteding

Het traject mondt uit in een raadsvoorstel⁸ waarin het college voorstelt aan te besteden op jaarlasten. Ook is een nieuwe variant voor het zwembad (zesbaans wedstrijdbad met beweegbare bodem en scheidingswand) besproken. Op 22 januari 2019 gaat de raad hiermee akkoord, waarna de gemeente de aanbesteding in gang zet.

Het eerder beschikbaar gestelde budget is omgerekend naar een jaarlast van € 753.000⁹.

Tijdens de aanbesteding is de raad met nieuwsbrieven op de hoogte gehouden van het verloop van de aanbesteding.

⁶ Synarchis, "Startnotitie aanbestedingsstrategie", 25-4-2018, 2018.06084

⁷ Voor meer uitleg: <https://www.aanbestedingscafe.nl/wiki/best-value-procurement/>

⁸ Raadsadvies "Aanbestedingsstrategie nieuw sportcentrum Groene Woud", 18 oktober 2018, 2018.13218

⁹ Memo bij raadsvoorstel 2017/95, 28 november 2017, 2017.15439

3.5.3 Resultaat aanbesteding

In april 2020 meldt men zich weer bij de raad met het aanbestedingsresultaat. De raad wordt gevraagd¹⁰ in te stemmen met een extra duurzaamheidsinvestering van € 2,3 miljoen die een verlaging van de energielasten, en dus de jaarlast, tot gevolg heeft. De raad gaat hiermee akkoord.

3.5.4 Kader

Het *kader* voor de aanbesteding wordt gevormd door de Aanbestedingswet 2012, de Gids Proportionaliteit en het Aanbestedingsreglement Werken 2016. Die laatste twee zijn onderdeel van het flankerend beleid van de Aanbestedingswet en geven de gemeente meer handvatten bij het inkopen. De Aanbestedingswet is grotendeels een Nederlandse doorvertaling van Europese richtlijnen. Daarnaast kent de gemeente een inkoopbeleid¹¹, dat een doorvertaling is van de landelijke wet- en regelgeving naar de Kapelse situatie.

3.5.5 Aanpak

Voor de aanbesteding van het sportcentrum is een projectorganisatie opgetuigd (zie ook par. 3.3). Deze bestond uit een projectgroep, waarin de wethouder, projectleider en een afdelingshoofd zitting hadden, meestal aangevuld met een inkoper vanuit Inkoopbureau West-Brabant en een adviseur van bureau Synarchis. Waar nodig werd dit aangevuld met een jurist of andere adviseurs.

3.5.6 Aanbesteding

Voorafgaand aan de aanbesteding is een notitie aanbestedingsstrategie¹² opgesteld door bureau Synarchis. Hierin zijn de wensen van de gemeente afgewogen tegen de beschikbare opties m.b.t. aanbesteding. Ook is een marktconsultatie gehouden. De aanbesteding is tot stand gekomen met behulp van het Inkoopbureau West-Brabant, dat vaker werkt voor Zeeuwse gemeenten.

Als aanbestedingsvormen zijn Design & Build en Best Value Procurement¹³ (BVP) overwogen. Uiteindelijk is gekozen voor een UAV-GC¹⁴ Design, Build & Maintain

¹⁰ Raadsadvies “Resultaat aanbesteding nieuw sportcentrum”, 8 april 2020, D20.181558

¹¹ Inkoopbeleid 2017-2021, gemeente Kapelle, 7 maart 2017, 2017.02263

¹² Notitie aanbestedingsstrategie, bureau Synarchis, 17-10-2018, 2018.12799

¹³ Best Value Procurement (BVP, ook bekend als prestatie-inkoop) is een methode van inkopen waarbij veel ruimte wordt gelaten aan de opdrachtnemer. Voor meer uitleg: <https://www.aanbestedingscafe.nl/wiki/best-value-procurement/>

¹⁴ UAV-GC staat voor Uniforme Aanbestedingsvoorwaarden-Geïntegreerd Contract. Dat laatste geeft aan dat de opdrachtnemer niet alleen maar uitvoert, maar ook ontwerpwerkzaamheden verricht.

aanbesteding, waarbij op jaarlast is aanbesteed. Deze contractvormen stimuleren de opdrachtnemer om actief mee te denken en niet alleen uit te voeren.

In eerste instantie is gekozen voor een niet-openbare Europese aanbestedingsprocedure waarvoor zich drie partijen hebben gemeld. Deze voldeden echter geen van drieën aan de verplichting om tijdig de vereiste geldige stukken aan te leveren. Naar aanleiding daarvan heeft het college in september 2019 besloten¹⁵ over te gaan tot een andere procedure voor de inschrijffase. De belangrijkste reden hiervoor is dat anders de aanbesteding opnieuw moest worden opgestart, wat forse vertraging zou opleveren. Hierbij is een risico genomen, omdat strikt juridisch de aanbesteding zou moeten worden stopgezet en een nieuwe gestart. Omdat men het risico op bezwaar als zeer klein inschatte, is toch voor deze weg gekozen. Men is verdergegaan met een onderhandelingsprocedure zonder aankondiging (art. 2.32 Aanbestedingswet). Er zijn geen bezwaren ingediend.

Het besluit om op een andere procedure voor de inschrijffase over te gaan is in de projectgroep genomen en juridisch getoetst. Deze juridische toetsing hebben wij niet aangetroffen en bij navraag is aangegeven dat deze toetsing niet in een document is vastgelegd.

De aanbesteding leidt uiteindelijk tot een keuze voor de aanbidding van Vaessen Algemeen Bouwbedrijf B.V. voor in totaal € 15,3 miljoen.

In de keuze voor een UAV-GC¹⁶ Design, Build & Maintain (DBM) aanbesteding is de opdrachtnemer gedurende de eerste 20 jaar verantwoordelijk voor de onderhouds- en vervangingskosten. Deze zijn opgenomen in het meerjaren onderhoudsplan (MJOP). In het jaarlijks en periodiek overleg zal door de gemeente worden vastgesteld of hieraan wordt voldaan. De jaarlijkse (onderhouds)betaling aan de opdrachtnemer is afhankelijk van de door hen voorziene onderhoudswerkzaamheden. Deze betaling is onderdeel van de met de raad afgesproken jaarlasten. Overschrijdingen zijn voor rekening van opdrachtnemer.

Na 20 jaar komt het gebouw met de installaties en dergelijke weer richting gemeente v.w.b. beheer en onderhoud. Er is vastgelegd met welke kwaliteit de installaties e.d. dan moeten worden opgeleverd. In de inschrijving heeft men dit zichtbaar moeten maken. Het is de intentie van de gemeente om na 20 jaar weer een (nieuwe) partij te benaderen voor het uitvoeren van het onderhoud.

Dit risico wordt beheerst door de in de aanbesteding meegegeven eisen die aan het onderhoud worden gesteld. Ook heeft de gemeente een gespecialiseerd bureau ingeschakeld om regelmatig de staat van onderhoud onafhankelijk te laten verifiëren.

¹⁵ Collegeadvies "Wijziging aanbestedingsprocedure nieuw sportcentrum", 12-9-2019, 2019.09756.

¹⁶ UAV-GC staat voor Uniforme Aanbestedingsvoorwaarden-Geïntegreerd Contract. Dat laatste geeft aan dat de opdrachtnemer niet alleen maar uitvoert, maar ook ontwerpwerkzaamheden verricht.

3.6 Jaarlast

In het raadsbesluit van 19 december 2017 heeft de gemeenteraad een krediet van € 13 miljoen beschikbaar gesteld. De maximale jaarlast is vastgesteld op € 811.000. In dit bedrag zit een rentecomponent van € 196.000 (1,5%).

In 2020 heeft de gemeenteraad een (aanvullend) krediet van € 2,3 miljoen beschikbaar gesteld voor met name duurzaamheidsinvesteringen, die een verlaging van de energielasten, en dus de jaarlast, tot gevolg heeft. In het raadsadvies is de jaarlast vanaf 2023 berekend op € 779.292.

De detailberekening¹⁷ van de jaarlast vanaf 2023:

	Jaarlastberekening €
Afschrijving	425.492
Rente	128.778
Onderhoudskosten (MJOP)	150.458
Energiekosten	49.564
Div. kosten	25.000
<i>Totaal</i>	<i>779.292</i>

De jaarlast is gedaald door een lager rentecomponent. Initieel is gerekend met een rente van 1,5%. De gemeente heeft ter financiering twee leningen afgesloten: een van € 2 miljoen met een looptijd van 20 jaar tegen een rente van 0,245% en een van € 13 miljoen met een looptijd van 40 jaar tegen een rente van 0,445%. Beide leningen zijn op basis van lineaire aflossing.

Een onzekerheid wordt gevormd door de post energie, waarbij het risico op prijsschommelingen voor de gemeente is. In de huidige situatie wordt gerekend met een kostenpost van ca. € 49.564 per jaar voor water en elektriciteit. Dit bedrag is gebaseerd op het referentieverbruik vermenigvuldigd met de (landelijke) inkooptarieven van Optisport voor het jaar 2022, zoals deze eind 2021 bij Optisport bekend waren. De vergoeding voor water en elektriciteit, op basis van het referentieverbruik, wordt jaarlijks per 1 januari aangepast op basis van een door Optisport te over leggen offerte, die aantoonbaar gebaseerd is op de (landelijke) inkooptarieven.

De jaarlijkse exploitatiekosten van € 20.000 (zie onderdeel 3.6.1) zijn niet in eerdere berekeningen van de jaarlast opgenomen, zoals dat ook eerder aan de gemeenteraad is gepresenteerd. Het college had de overtuiging dat de exploitatiekosten per saldo budget neutraal uit zouden komen omdat deze gelijk zijn aan de verhuuropbrengsten.

¹⁷ Raadsadvies 8-4-2020, D20.181558

In de huidige begroting voor 2023 is een jaarlast opgenomen van € 711.048.

	Jaarlastberekening €
Afschrijving	383.181
Rente	64.991
Onderhoudskosten (MJOP)	150.458
Energiekosten	47.370
Div. kosten	45.048
Exploitatiebijdrage	20.000
<i>Totaal</i>	<i>711.048</i>

De daling van de jaarlast wordt voornamelijk veroorzaakt door een lager rentebedrag.

Uit het memo van de concerncontroller van 17-10-2017 valt op te maken (pagina 5) dat de jaarlast van het sportcomplex Groenewoud en gymzaal Molenvate in 2021 € 521.840 zal bedragen. In het totaalbedrag van € 521.840 is ook als last opgenomen het 'subsidiebedrag' voor de exploitatie van € 365.000 en als bate de ontvangen jaarlijkse verhuuropbrengsten van (€ 84.794 + € 14.000 =) € 98.794.

Het totaalbedrag van € 521.840 heeft de wethouder ook naar de raadsleden gecommuniceerd tijdens de oordeelsvormende vergadering op 26-5-2020. Hierbij is door de wethouder aangegeven dat de jaarlast dus maar beperkt zal stijgen naar ongeveer € 701.000 (door een lagere rente zal de jaarlast nog verder dalen dan de eerder geraamde € 779.292). In het bedrag van € 701.000 is geen exploitatiebijdrage opgenomen.

3.6.1 Exploitatieovereenkomst

De onderstaande tekst m.b.t. de exploitatie van Sportcentrum Groenewoud is opgenomen in het rapport van de rekenkamer over het subsidiebeleid dat op 15 oktober 2019 aan de gemeenteraad van Kapelle is aangeboden:

“Sinds 1 april 2005 is de exploitatie van Sportcentrum Groenewoud (sporthal, binnen en buitenzwembad) geprivatiseerd. Voor de risicodragende exploitatie van het Sportcentrum is een openbare aanbestedingsprocedure gevolgd waarbij de keuze is gevallen op Optisport Kapelle B.V.

De huurvergoeding die de gemeente in 2005 heeft vastgesteld bedraagt jaarlijks € 69.000 inclusief de inrichting. De huurprijs wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van het consumentenprijsindexcijfer van het CBS. Optisport is wel verplicht om het gebruik door onderwijsinstellingen en verenigingen te respecteren en intact te laten.

In 2012 is de huur- en exploitatieovereenkomst verlengd met een periode van 5 + 5 jaar, dus van 1 april 2015 tot en met 31 maart 2025.

Volgens het subsidieoverzicht 2018 is in dat jaar een 'subsidiebedrag' van € 320.000 aan Optisport Kapelle B.V. verstrekt.”

Op 11-5-2022 is een addendum toegevoegd aan de huur- en exploitatieovereenkomst sportcentrum Kapelle uit 2005 gelet op de aanstaande ingebruikname van het nieuwe sportcentrum 'De Bloesem'. De overeenkomst kent een looptijd tot 31 maart 2025. Vanaf 2023 zal de gemeente gaan beoordelen op welke wijze, en door wie de exploitatie vanaf 2025 dient plaats te vinden. In de wederhoorreactie is door het college aangegeven dat richting de huidige exploitant de intentie is uitgesproken om de bestaande huur- en exploitatieovereenkomst voor in elk geval twee periodes van 5 jaar te continueren.

De jaarlijkse huurprijs voor het nieuwe sportcentrum bedraagt € 704.110. Dit bedrag is gebaseerd op de wettelijke verplichting dat minimaal de integrale kosten moeten worden doorberekend. De huurprijs zal jaarlijks, per 1 januari, worden aangepast op basis van de Consumenten Prijs Index. De gemeente Kapelle zal zorgdragen voor de aanleg van en het onderhoud van het (buiten) terrein en het groenonderhoud.

De jaarlijkse bijdrage van de gemeente in het exploitatietekort bedraagt € 724.110. De bijdrage betreft een vergoeding voor het beheer en de exploitatie van het nieuwe sportcentrum. De gemeente draagt, volgens het addendum, geen medeverantwoording voor de exploitatieresultaten van het nieuwe sportcentrum.

De jaarlijkse exploitatiekosten voor de gemeente bedragen € 20.000 (€ 724.110 - € 704.110). Dit bedrag is niet opgenomen in de berekening van de jaarlast zoals die in 2020 met de gemeenteraad is gecommuniceerd, omdat het college de overtuiging had dat de exploitatiekosten per saldo budget neutraal uit zouden komen.

De kosten voor water en elektriciteit (€ 49.564) zijn in de jaarlast opgenomen. Het nieuwe sportcentrum is gasloos. De energiekosten zijn gebaseerd op het referentieverbruik vermenigvuldigd met de (landelijke) inkooptarieven van Optisport voor het jaar 2022, zoals deze eind 2021 bij Optisport bekend waren.

Het referentieverbruik ligt vast. Alleen de (hogere) marktprijs voor het referentieverbruik is voor rekening/risico van de gemeente. Het energiecontract wordt door Optisport afgesloten. De vergoeding voor water en elektriciteit, op basis van het referentieverbruik, wordt jaarlijks per 1 januari aangepast op basis van een door Optisport te over leggen offerte, die aantoonbaar gebaseerd is op de (landelijke) inkooptarieven.

3.6.2 Toegangsprijzen

In artikel 9, lid 1 van de exploitatieovereenkomst is opgenomen dat Optisport bevoegd is de tarieven voor het gebruik van het sportcentrum vast te stellen en periodiek te *wijzigen*, behoudens de tarieven voor het gebruik door scholen en verenigingen. Deze tarieven hebben de instemming nodig van de gemeenteraad.

In artikel 9, lid 2 is opgenomen dat voor de jaarlijkse indexering geen instemming van de gemeenteraad nodig is.

De verwachting van de gemeente is dat de toegangsprijzen niet significant zullen stijgen, mede gelet op de aanwezigheid van andere zwembaden/sportlocaties in de regio.

3.6.3 Bezoekersaantallen

In november 2012 is door de gemeenteraad de nota “Sport, Spel en Bewegen in Kapelle 2013-2028” vastgesteld. Zoals in onderdeel 3.1. van dit rapport is opgenomen bedraagt het totaal aantal zwembadbezoekers in 2011, exclusief schoolzwemmen en verenigingen, 50.690. Er is geen onderscheid gemaakt tussen bezoekers aan het binnenbad en bezoekers aan het buitenbad.

De “Notitie toekomstperspectief Sportcentrum Groenewoud anno 2030” van Optisport uit 2015 laat een teruglopend aantal zwembadbezoekers zien van 104.246 in 2012 naar 94.716 in 2014 zien.

Bij deze cijfers is niet vast te stellen welk aantal betrekking had op bezoekers van het buitenbad. Tevens is het aantal bezoekers van verenigingen een schatting (jaarlijks 25.000) op basis van de ledenaantallen van de verenigingen in combinatie met het aantal gebruiksuren per jaar.

Verder is door Optisport vastgesteld dat relatief veel mensen van buiten de gemeente gebruik maken van het zwembad, met name op het gebied van zwemles.

Het teruglopend aantal bezoekers wordt verklaard door de toegenomen concurrentie in de omgeving, wat met name merkbaar is bij de zwemlessen.

De prognose van Optisport is dat in 2030 het bezoekersaantal rond de 95.000 gehandhaafd kan blijven. Zij verwacht wel een verschuiving binnen de gebruikersgroepen (minder jeugd –zwemlessen- en meer ouderen).

Het rapport van Synarchis in 2016 geeft aan dat een bezoekersaantal voor het zwembad tussen de 90.000 en 100.000 per jaar realistisch lijkt. Dit aantal komt overeen met het rapport van Optisport uit 2015. Synarchis houdt rekening met ruwweg dezelfde omgevingsfactoren als het rapport van Optisport. Een berekening van de bezoekersaantallen is niet aanwezig.

Wij hebben niet vast kunnen stellen dat aan de geprognostiseerde bezoekersaantallen door Optisport en Synarchis een gedegen onderzoek/onderbouwing ten grondslag ligt. De prognoses zijn vooral bepaald aan de hand van kentallen voor de sector.

In het memo van 15-11-2017 aan de gemeenteraad¹⁸ staat vermeld dat 1/3 van het bezoekersaantal bestaat uit inwoners van omliggende dorpen.

Tijdens ons onderzoek hebben we verzocht om een overzicht van de bezoekersaantallen voor de jaren 2015 tot en met 2019. Een dergelijk overzicht was niet aanwezig.

¹⁸ 2017.14636

Een prognose voor de jaren 2020 tot en met 2030 hebben we wel mogen ontvangen. De geprognostiseerde aantallen, zijn gebaseerd op de opgave van de bezoekers-aantallen van Optisport. Daarbij is rekening gehouden met een *toename vanwege een nieuw sportcentrum*. In de beantwoording door Optisport is per doelgroep omschreven hoe het verwachte aantal bezoekers is gekozen ten opzichte van de bestaande aantallen.

- ♦ Zwemles: *“Dit is redelijk maximaal ingedeeld met het huidige en toekomstige rooster”*;
- ♦ Doelgroepen: *Indien de bodem wordt uitgevoerd dat in de lengte twee verschillende dieptes kunnen worden gezet, zien wij uitbreiding van onze groepslessen*;
- ♦ Schoolzwemmen: *“Dit is redelijk minder neergezet omdat naar verwachting een externe partij ook gaat stoppen met schoolzwemactiviteiten”*;
- ♦ Verenigingen: *“Wij noteren geen bezoek aantallen van de verenigingen, maar een grove inschatting leert ons dat circa 250 personen gebruik maken van het bad (wellicht kan dit iets stijgen, omdat ze naar een 6 banen huur gaan). Naast de 250 personen over 46 weken, vinden nog 3 tot 4 wedstrijden per jaar plaats (250 personen gemiddeld opkomst)”*.

	2011	2012	2013	2014	2020 - 2030
Recreatief	19.694	25.087	24.699	22.051	23.000
Doelgroep	4.274	5.333	6.187	6.720	7.000
Zwemles	26.722	28.266	23.158	22.205	20.000
Scholen	n.b.	20.560	21.540	18.740	5.000
Verenigingen*	n.b.	25.000	25.000	25.000	12.500
<i>Totaal</i>	<i>50.690</i>	<i>104.246</i>	<i>100.584</i>	<i>94.716</i>	<i>67.500</i>

n.b. = niet bekend

Tijdens ons onderzoek hebben we niet vast kunnen stellen dat:

- ♦ De discussie over de bezoekersaantallen (voldoende) is gevoerd;
- ♦ Het (verloop van het) aantal bezoekers invloed heeft gehad op het besluit tot ver- of nieuwbouw.

3.7 Gevolgen investering/jaarlast

Na de aankondiging van dit onderzoek in april 2020 is, in overleg met de gemeenteraad, besloten dit onderzoek uit te voeren als een evaluatieonderzoek. Het belang van deze deelvraag is hierdoor minder relevant geworden omdat het besluit tot investering al heeft plaatsgevonden.

De totale investering was eerst € 13 miljoen en is door een (duurzaamheids)investering van 2,3 miljoen verhoogd naar € 15,3 miljoen.

Op de beantwoording van een raadsvraag is aangegeven dat het niet alleen duurzaamheidsmaatregelen betreffen, maar door te streven naar een zo laag mogelijke jaarlast, zijn er veel duurzame/energiebesparende aspecten opgenomen.

In de jaarrekening 2021 is opgenomen dat: *“De realisatie van een nieuw sportcentrum brengt financiële gevolgen met zich mee. Daarom is besloten om gelden te reserveren. Over de jaren 2015-2020 zal (een deel) van het rekeningoverschot aan de reserve worden toegevoegd. De jaarlijkse vrijval van de reserve vindt plaats ter dekking van de afschrijvingslasten welke een nieuw sportcentrum met zich meebrengt. Ook hier wordt na realisatie de componentenregeling toegepast ten behoeve van de afschrijvingstermijnen. Vanaf het jaar 2023 zetten we deze reserve in ter dekking van een deel van de afschrijvingslasten. De reserve ultimo 2021 bedraagt € 5.853.000”*¹⁹.

Tijdens dit onderzoek is aangegeven dat de bestemmingsreserve voor het sportcomplex jaarlijks voor 1/40^e deel (ongeveer € 145.000) zal vrijvallen. In de beantwoording van een raadsvraag is aangegeven dat dit bedrag in mindering komt op de totale lasten van het nieuwe sportcentrum en dat de vrijval van de reserve eveneens een onderdeel van het programma Leren & Leven vormt.

Een vraag die door de raad is gesteld, is of deze investering met de bijbehorende jaarlijkse last de komende jaren ten koste gaat van andere voorzieningen. In oktober 2017 heeft de controller van de gemeente in een advies²⁰ aangegeven dat het lastig is een meerjarige doorkijk te geven omdat gemeentefinanciën “dagkoersen” zouden zijn. Deze uitspraak vindt zijn grond in het feit dat er (te)veel externe factoren zijn die de gemeentefinanciën beïnvloeden, met name het rijksbeleid. Wel wordt gesteld dat Kapelle er financieel gezond voorstaat. Het advies van de controller is meegegaan bij het raadsvoorstel.

De boekwaarde van het oude sportcomplex € 493.718 wordt in 2022 geheel afgeschreven ten laste van de reserve. De slooptkosten van € 245.000 zijn in het krediet voor de nieuwbouw opgenomen.

Er is geen indicatie dat er op andere posten moet worden bezuinigd om de investering in het nieuwe sportcentrum te kunnen realiseren. Zoals ook in het raadsadvies van april 2020 is aangegeven zal door bijstelling, naar beneden, van de jaarlast er financiële ruimte ontstaan om knelpunten in de begroting (bv. het Sociaal Domein) op te lossen.

¹⁹ Jaarrekening 2021 gemeente Kapelle, pagina 128

²⁰ Adviesmemo controller “Memo sportcentrum Groene Woud”, 17-10-2017, 2017.13103

3.7.1 Gemeentefinanciën Benchmark Kapelle²¹

In deze benchmark is het jaarverslag van 2020 betrokken. In deze benchmark zijn de gemeentelijke inkomsten en uitgaven per cluster en taakveld met elkaar vergeleken. Hierdoor wordt inzichtelijk op welke gebieden gemeenten kiezen om meer of minder uit te geven.

Om een beter beeld te geven worden de uitgaven ook vergeleken met het landelijk gemiddelde en het gemiddelde van gemeenten met een vergelijkbare omvang (in aantal) inwoners.

Zoals uit de benchmark bij onderdeel 5.2 (sportaccommodaties) blijkt is door de gemeente Kapelle, ten opzichte van gemeenten met vergelijkbare omvang, in 2020 € 13 per inwoner meer uitgegeven dan er inkomsten zijn binnen het taakveld en vanuit het gemeentefonds.

²¹ <https://www.itspublic.nl/benchmark-gemeentefinancien/>

3.8 Informatievoorziening naar de raad

Buitenbad

In de motie van 23 juni 2015 (zie par. 3.4.2) is door de raad expliciet gevraagd om inzicht in de kosten voor binnen- en buitenbad afzonderlijk. Dat inzicht hebben wij niet aangetroffen. In de opdracht aan Synarchis²² is alleen gevraagd of het technisch verantwoord is het buitenbad te blijven exploiteren. In de notitie van Synarchis uit februari 2016 (zie par. 3.4.3) wordt over de toekomst van het buitenbad op pag. 1 gesteld: “De bezoekersaantallen van het huidige buitenbad zijn dermate laag dat uitgangspunt is dat deze voorziening niet terugkomt in het nieuwbouwplan”.

Risico's

Op diverse plaatsen in de met de raad gedeelde stukken worden risico's benoemd. Deze zijn van zeer verschillende aard en worden verschillend behandeld. Sommige worden in een zinsnede genoemd, terwijl andere risico's uitgebreider worden geanalyseerd. Een consistente en uniforme (vastlegging van) en behandeling van risico's is niet aangetroffen. Het is dan ook niet na te gaan of *alle* risico's met de raad zijn gedeeld, simpelweg omdat er geen (volledige) registratie van is.

De in de stukken vermelde risico's betreffen vooral bouwgerelateerde risico's zoals asbest en fasering, en financiële risico's zoals renterisico's en onvoorziene kosten. Door het ontbreken van verslagen is niet vast te stellen of de risico's systematisch²³ zijn geïnventariseerd, waardoor de kans op onvolledigheid kan worden gereduceerd.

Extra budget

Tijdens de raadsvergadering van 26 mei 2020 worden de vragen van raadsfracties behandeld.

Hieruit blijkt dat de bovenop de € 13 miljoen nog € 2,3 miljoen nodig is voor duurzaamheidsinvesteringen. Als reactie op een vraag van de CDA-fractie reageert de wethouder dat als de € 2,3 miljoen extra investering niet wordt gedaan, er geen opdracht kan worden gegeven voor de realisatie van het sportcentrum.

Tijdens ons onderzoek is gebleken dat dit onjuist is. Realisatie had ook zonder de duurzaamheidsinvestering plaats kunnen vinden. Door de investering dalen de jaarlijks energiekosten van ongeveer € 140.000 naar ongeveer € 50.000, wat een daling van de jaarlast tot gevolg heeft.

Tijdens de aanbesteding is de raad met nieuwsbrieven op de hoogte gehouden van het verloop van de aanbesteding.

²² Rapport Synarchis, “Onderzoek Sportcentrum Groene Woud” 12-2-2016, par. 1.2

²³ Hiervoor zijn veel verschillende methoden beschikbaar, o.a. vanuit ISO, COSO, Prince-2.

4 Conclusies

In dit hoofdstuk besteden we aandacht aan de beantwoording van de vragen die we vooraf gesteld hebben. Tenslotte voorzien we deze conclusies waar nodig van aanbevelingen.

4.1 Toetsing aan het evaluatiekader

Norm	Bevinding/oordeel
Afweging kosten/baten	Kosten en baten zijn in beeld gebracht, onder meer met gebruikmaking van kentallen uit de markt. Op langere termijn is er wel een beperkte onzekerheid t.a.v. de ontwikkeling van de bezoekersaantallen welke van invloed kan zijn op de hoogte van de jaarlijkse exploitatiebijdrage.
Kaders	De kaders zijn grotendeels nageleefd. Er zijn vraagtekens te plaatsen bij de wisseling van aanbestedingsstrategie.
Risico's	Risico's zijn niet op gestructureerde wijze geïdentificeerd, gekwantificeerd, gewogen en vastgelegd. Desalniettemin lijken de belangrijkste risico's afdoende te worden beheerst.
Begroting	De investering is goed te dragen door de gemeente. Andere posten hebben er vooralsnog niet onder te lijden.
Informatie t.b.v. besluitvorming	Raadsleden geven aan voldoende informatie te hebben gehad om te kunnen besluiten, hoewel daar soms wel over moest worden doorgevraagd.

4.2 Beantwoording van de onderzoeksvragen

De hoofdvraag van het onderzoek van de rekenkamer Kapelle is:

Zijn de potentiële risico's van de investering afdoende getoetst en worden deze voldoende beheerst?

4.2.1 Onderzoeksvragen

Ten aanzien van de onderzoeksvragen komen we tot de volgende antwoorden:

Welke uitgangspunten/bescheiden liggen ten grondslag aan het besluit tot nieuwbouw van het Sportcentrum?

In november 2012 is door de gemeenteraad de nota “Sport, Spel en Bewegen in Kapelle 2013-2028” vastgesteld.

Het doel van deze nota is om werk te maken van actief beleid en een gestructureerde uitvoering. Op basis van de 5 speerpunten zijn in totaal 15 actiepunten geformuleerd voor de periode 2013-2028. In een *jaarlijks evaluatiemoment* moet getoetst worden op welke onderdelen het speelveld veranderd is en wat hiervan de consequenties zijn voor de geformuleerde ambities.

Genoemde jaarlijkse evaluatie heeft niet plaatsgevonden.

Op basis van prioriteitstelling zijn in de nota acties beschreven die in 2013 en 2014 ter hand genomen zouden worden.

Wij hebben geconstateerd dat onder andere de hierna in de nota beschreven acties niet hebben plaatsgevonden:

- ♦ Uitvoeren van een geobjectiveerde analyse van het gebruik c.q. de bezettingsgraad van de gemeentelijke sportaccommodaties en het vaststellen van knelpunten in de afstemming van vraag en aanbod;
- ♦ Opstellen van een meerjarenperspectief voor instandhouding/renovatie, sluiting en (vervangende) nieuwbouw van gemeentelijke sportaccommodaties.
- ♦ Inzicht verschaffen in de (ontwikkeling in de) inkomsten en uitgaven die verband houden met de gemeentelijke sportaccommodaties en beoordelen aan de hand van regio- en referentiegemeenten (benchmark).
- ♦ Inventariseren aard en omvang aandachtsgroepen en analyseren van hun specifieke behoeften op het gebied van sport, spel en bewegen.

Aan het besluit tot nieuwbouw ligt een aantal onderzoeken en analyses ten grondslag. Initieel betreft dat het memo van Optisport uit 2015. De daarin vermelde zaken zijn daarna nog getoetst door bureau Synarchis, dat tot dezelfde conclusie komt: het is voordeliger en toekomstbestendiger om over te gaan tot nieuwbouw.

Wij hebben niet vast kunnen stellen dat aan de geprognoseerde bezoekersaantallen door Optisport en Synarchis een gedegen onderzoek/onderbouwing ten grondslag ligt.

Tijdens ons onderzoek hebben we niet vast kunnen stellen dat:

- ♦ De discussie over de (juistheid van de) bezoekersaantallen (voldoende) is gevoerd;
- ♦ Het verloop van het aantal bezoekers en de woonplaats van de bezoekers invloed heeft gehad op het besluit tot ver- of nieuwbouw.

- ♦ Het Inkoopbeleid van de gemeente stelt dat er sprake moet zijn van “adequaat risicomanagement”²⁴. Door het ontbreken van een risicodossier is niet inzichtelijk of er gestructureerd is gekeken naar relevante risico’s, of dat men dit meer op gevoel/ervaring heeft gedaan. Betrokkenen geven aan dat er geen gestructureerde methode voor het beheersen van de risico’s is gebruikt, maar dat men leunde op de deskundigheid van de betrokken disciplines.
- ♦ Van de bijeenkomsten van de projectgroep en de beoordelingscommissie zijn geen verslagen en actiepuntenlijsten opgesteld. Separate verslaglegging van de genomen besluiten ontbreekt. Ook besluitenlijsten waaruit duidelijk wordt wie, wat, wanneer heeft besloten zijn niet aangetroffen. De besluitvormingsdocumenten bestaan uit college- en raadsstukken. Hierdoor is niet of lastig na te gaan op basis waarvan welke besluiten wanneer en door wie zijn genomen.

Heeft de aanbesteding volgens de (wettelijke) kaders plaatsgevonden?

Medio 2019 is de gemeente gewisseld van aanbestedingsprocedure. Men geeft aan dat dit een juridisch risico is, maar verwacht dat dit klein is omdat de potentiële bezwaarmakers alle drie verder kunnen in de procedure en dus profijt hebben van de wijziging, mede omdat dit veel vertraging voorkomt. De vraag is of de voorgestelde wijziging toegelaten is.

Door het ontbreken van een risicodossier en verslagen kan de rekenkamer deze onderzoeksvraag niet beantwoorden.

Is de jaarlijks last gemaximeerd en is er jaarlijks voldoende dekking?

Ja. De raad heeft een maximum van € 811.000 vastgesteld aan het jaarlijks te besteden bedrag. In de begroting voor 2023 is een jaarlast opgenomen van € 711.048. Dit is inclusief de jaarlijkse exploitatiebijdrage, na aftrek van de verhuurinkomsten, en exclusief de onzekerheid over de hoogte van de energiekosten. De jaarlast blijft tot op heden onder het gestelde maximum en past binnen de gemeentelijke begroting.

Gaat de investering/jaarlijkse last de komende jaren ten koste van andere voorzieningen?

Het korte antwoord hierop is nee. Ondanks dat je je geld maar één keer kunt uitgeven, hebben we geen aanwijzingen dat er op andere voorzieningen wordt bezuinigd om het nieuwe sportcentrum te kunnen betalen. De vraag of er in de toekomst andere voorzieningen niet kunnen worden gerealiseerd door deze investering, is niet te beantwoorden.

²⁴ Inkoopbeleid gemeente Kapelle 2017-2021, doelstelling 1.b, p. 4.

Het langere antwoord is dat de gemeentelijke financiën een behoorlijke mate van onzekerheid kennen, die grotendeels wordt veroorzaakt door extern beleid (m.n. van het rijk). Het is dan ook heel lastig uitspraken te doen over toekomstige situaties.

Hoe is de raad geïnformeerd over de potentiële risico's?

Tijdens de aanbesteding is de raad met nieuwsbrieven op de hoogte gehouden van het verloop van de aanbesteding.

De raad is op hoofdlijnen geïnformeerd over de risico's. Omdat men geen risicodossier heeft vastgelegd, is niet na te gaan of alle geïdentificeerde en besproken risico's met de raad zijn gedeeld.

De gemeente heeft één risico genomen: tot de start van de bouw (maart 2020) waren de prijsstijgingen voor bouwstoffen (bouwindex) etc. voor risico van de gemeente (o.b.v. BDB-index). Na de start van de bouw kwamen de prijsstijgingen voor rekening van de opdrachtnemer.

Het meer- en minderwerk is binnen het budget gebleven. De post "onvoorzien" is toereikend gebleken. De prijsstijging voor de bouwstoffen (bouwindex) is hierin de grootste post.

In de jaarlast is een energieverbruik van € 49.564 opgenomen. Vaessen heeft een inschatting gemaakt van dit energieverbruik (KWh, water, chemicaliën) o.b.v. de uitgangspunten van de gemeente. Een uitgangspunt is daarbij het verwachte bezoekersaantal. Meerkosten (b.v. door stijging van de bezoekersaantallen) zijn voor rekening van de opdrachtnemer, de meerkosten als gevolg van schommelingen in de energieprijzen zijn voor rekening van de gemeente.

4.2.2 Beantwoording van de hoofdvraag

Zijn de potentiële risico's van de investering afdoende getoetst en worden deze voldoende beheerst?

Deze vraag kan niet volledig worden beantwoord. Door het ontbreken van een risicodossier kan niet worden vastgesteld dat potentiële risico's voldoende zijn getoetst.

De uitkomst van het investeringstraject lijkt positief. Er is een nieuw sportcentrum gerealiseerd voor een lager bedrag aan jaarlasten dan vooraf geschat. De belangrijkste risico's lijken goed te worden beheerst.

5 Aanbevelingen

Naar aanleiding van de bevindingen en conclusies komen we tot de volgende aanbevelingen.

Omdat het hier een evaluatieonderzoek betreft hebben de aanbevelingen vooral betrekking op verbeteringen voor de aanpak en uitvoering van toekomstige investeringen.

5.1 Kaders

- ♦ Neem als basis voor besluiten (in casu ver- of nieuwbouw) het door de gemeenteraad vastgestelde beleid.
- ♦ Zie toe op nakoming van de in de beleidstukken vastgestelde evaluaties en acties.
- ♦ Laat altijd een geobjectiveerde analyse uitvoeren (in casu van het gebruik c.q. de bezettingsgraad en bezoekersaantallen van de gemeentelijke accommodaties en het vaststellen van knelpunten in de afstemming van vraag en aanbod).
- ♦ Laat een gedegen en objectief marktonderzoek/benchmark uitvoeren.
- ♦ Zorg voor toepassing van de juiste regelgeving.

5.2 Projectmatig

- ♦ Werk met verslagen, actiepunten- en besluitenlijsten. Gelet op wisselingen en afwezigheid van bepaalde personen is verslaglegging wenselijk/noodzakelijk zodat de uitgangspositie/voortgang voor eenieder duidelijk is. Ook wordt dan inzichtelijk wie, wat, en wanneer heeft besloten.
- ♦ Richt bij projecten een (standaard) projectadministratie in. Hiervoor zijn meerdere goed bruikbare standaards voorhanden, ook voor kleinere organisaties. Minimaal worden vastgelegd de genomen besluiten en waar nodig –bijvoorbeeld indien deze juridische consequenties kunnen hebben– de vastgelegde onderbouwing daarvan.

5.3 Risico's

- ♦ Maak gebruik van gestructureerde methoden voor risicobeheersing. Deze bevatten vaak checklists e.d. waardoor de kans op over het hoofd zien van risico's verkleind wordt. De administratieve last daarvan is beperkt. Tevens is voor iedereen inzichtelijk welke risico's er zijn gesignaleerd en welke maatregelen er zijn getroffen.

6 Wederhoor college van burgemeester en wethouders

Steven Hoven
Rekenkamer Kapelle/Middelburg/Vlissingen

verzonden	: 22 maart 2023	uw brief van	: 22 december 2022	zaaknummer	: Z20.003045
bijlage	: -	uw kenmerk	: -	documentnummer	: D23.281100
onderwerp	: Reactie conceptrapportage Sportcentrum			behandelaar	: J.A. van Koeveringe

Geachte heer Hoven,

Op 22 december 2022 hebben wij van u de conceptrapportage van uw evaluatieonderzoek naar de risico's van de investering in het nieuwe sportcentrum De Bloesem ontvangen. U stelt ons college in de gelegenheid om te reageren op dit concept. Met deze reactie maken wij graag gebruik van deze geboden mogelijkheid.

Wij hebben met belangstelling kennisgenomen van de conclusies en aanbevelingen. Wij willen niet treden in de formulering van die conclusies en aanbevelingen. Voor zover relevant zullen wij de aanbeveling betrekken bij het voorbereiden en uitvoeren van toekomstige investeringen. Daarbij merken wij wel op dat het project om te komen tot een nieuw sportcentrum uniek en zeer specifiek van aard is. Zeker voor onze gemeente. Wij kijken terug op een zorgvuldig besluitvormingstraject door de gemeenteraad en ons college. Het gevoerde debat is in onze ogen steeds constructief verlopen, waarbij ook nadrukkelijk rekening is gehouden met de wensen en ideeën van de gebruikers van het nieuwe sportcentrum. Dit bestuurlijke traject heeft er onder meer geresulteerd in unanieme besluitvorming over de inhoudelijke uitgangspunten, het financiële kader en de aanbestedingsstrategie. Het wegen van de risico's is volgens ons steeds een volwaardig onderdeel geweest van de gemaakte keuzes door de gemeenteraad en ons college. Wij zijn dan ook trots op de mooie en functionele sportvoorziening waar onze inwoners de komende decennia veel plezier aan zullen beleven. De overwegend positieve reacties die wij sinds de opening hebben ontvangen onderschrijven deze stelling. Dat wij dit project binnen het door de gemeenteraad gestelde financiële kader hebben kunnen realiseren stemt ons ook tevreden. Wat ons betreft mag niet onvermeld blijven, is dat de periode waarin de aanbesteding heeft plaatsgevonden voor ons gunstig is gebleken. Als deze aanbesteding later was gestart of langer had geduurd was het eindresultaat zeer waarschijnlijk minder positief geweest.

In onze verdere reactie beperken wij ons tot een aantal inhoudelijke of feitelijke aspecten die in de rapportage zijn opgenomen om te voorkomen dat er misverstanden ontstaan.

Op pagina 14 van de rapportage staat dat er van de beoordelingscommissie geen verslagen, actiepunten- en besluitenlijsten zijn opgesteld. Dit is in onze ogen geen goede dan wel volledige weergave van de gevoerde procedure en kan de indruk wekken dat de procedure niet juist

Kerkplein 1
4421 AA Kapelle
Postbus 79
4420 AC Kapelle

Tel.: 14 0113
E-mail: gemeente@kapelle.nl
Website: www.kapelle.nl

IBAN: NL 90 BNGH 0285 0044 25
BIC: BNGHNL2G
BTW-nr: NL 0015.98.788.B01
K.v.K.-nr: 51309971

gevoerd is. Deze indruk willen wij graag wegnemen, omdat dit op zichzelf weer een risico kan vormen en geen recht doet aan onze inspanningen om een zorgvuldige procedure te doorlopen. Overeenkomstig de vigerende (wettelijke) bepalingen zijn alle inschrijvers schriftelijk geïnformeerd over de resultaten van de beoordeling van hun inschrijving. Deze brieven bevatten een volledig weergave van de beoordeling die door de commissie is uitgevoerd en fungeren in die zin als verslag en besluitenlijst. Deze brieven zijn opgenomen in het inkoopdossier dat aan u is toegestuurd.

Op pagina 18 staat dat er zowel een inkoper van de gemeente als van het inkoopbureau West-Brabant betrokken was. Voor de goede orde merken wij op dat wij inderdaad gebruik maken van de dienstverlening van het inkoopbureau West-Brabant, maar dat wij geen eigen inkoper in dienst hebben. Bij dit project is dus alleen een inkoopadviseur van het inkoopbureau West-Brabant betrokken geweest.

Op pagina 22 wordt gesteld dat de overeenkomst een looptijd tot 31 maart 2025 kent en dat wij in 2023 gaan beoordelen op welke wijze en door wie de exploitatie vanaf 2025 dient plaats te vinden. In de vigerende overeenkomst met de exploitant wordt echter uitgegaan van een stilzwijgende verlenging met telkens een aansluitende periode van vijf jaar. Mede om deze reden hebben wij richting de huidige exploitant onze intentie uitgesproken om de bestaande huur- en exploitatieovereenkomst voor in elk geval twee periodes van 5 jaar te continueren.

Op pagina 22 wordt vermeld dat de tarieven voor het gebruik door scholen en verenigingen de instemming van de gemeenteraad nodig hebben. Deze weergave is niet volledig en kan daardoor voor misverstanden zorgen. Volgens artikel 9 lid 2 worden de tarieven voor verenigen en scholen jaarlijks per 1 januari geïndexeerd via een specifieke berekening. Indexatie die overeenkomstig deze bepalingen wordt doorgevoerd door de exploitant wordt dus niet ter instemming aan de gemeenteraad voorgelegd.

Op pagina 27 wordt aandacht besteed aan de discussie die in de gemeenteraad is gevoerd over de het aanvullende krediet dat voor realisatie van het sportcentrum benodigd was. Door u wordt ten onrechte gesteld dat de beantwoording namens ons college door de portefeuillehouder onjuist was. U stelt dat de realisatie ook zonder de duurzaamheidsinvesteringen had kunnen plaatsvinden. U gaat hierbij voorbij aan de door de gemeenteraad gestelde kaders voor de aanbesteding op jaarlasten van het nieuwe sportcentrum en de fase waarin de aanbesteding zich op dat moment bevond. De aanbesteding van de opdracht had al plaatsgevonden en de definitieve gunning kon alleen plaatsvinden als door de gemeenteraad het aanvullende krediet werd gevoteerd. Korthedshalve verwijzen wij naar de adviezen die de gemeenteraad op 26 mei en 16 juni 2020 heeft behandeld.

Op pagina 29 wordt gesteld dat er geen analyse van de bezettingsgraad heeft plaatsgevonden. De bezettingsgraad van de sportaccommodaties was wel in beeld en er heeft samen met Optisport een analyse plaatsgevonden over de vraag en aanbod wanneer alle sportactiviteiten in de Bloesem geconcentreerd zouden worden. De conclusie hieruit was dat bij een nieuwe accommodatie meer groepen tegelijkertijd zouden kunnen sporten.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Kapelle,
De secretaris,

De burgemeester,

mr. A.J. van den Berge

C.G. Jansen op de Haar

7 Reactie en nawoord rekenkamer

Het college meldt in haar wederhoorreactie een aantal onjuistheden c.q. onvolkomenheden. Hieronder geven wij aan op welke wijze wij met de betreffende constatering zijn omgegaan.

Punt	Reactie rekenkamer
Op pagina 14 van de rapportage staat dat er van de beoordelingscommissie geen verslagen, actiepunten- en besluitenlijsten zijn opgesteld. Dit is in onze ogen geen goede dan wel volledige weergave van de gevoerde procedure en kan de indruk wekken dat de procedure niet juist gevoerd is. Deze indruk willen wij graag wegnemen, omdat dit op zichzelf weer een risico kan vormen en geen recht doet aan onze inspanningen om een zorgvuldige procedure te doorlopen. Overeenkomstig de vigerende (wettelijke) bepalingen zijn alle inschrijvers schriftelijk geïnformeerd over de resultaten van de beoordeling van hun inschrijving. Deze brieven bevatten een volledig weergave van de beoordeling die door de commissie is uitgevoerd en fungeren in die zin als verslag en besluitenlijst. Deze brieven zijn opgenomen in het inkoopdossier dat aan u is toegestuurd.	Er is door de rekenkamer expliciet gevraagd naar dergelijke verslagen, actiepunten- en besluitenlijsten. Uit deze reactie blijkt dat ze niet aanwezig zijn. In par. 4.1.4 wordt toegelicht waarom dit van belang is; een aantal vragen is nu niet goed te beantwoorden.
Op pagina 18 staat dat er zowel een inkoper van de gemeente als van het inkoopbureau West-Brabant betrokken was. Voor de goede orde merken wij op dat wij inderdaad gebruik maken van de dienstverlening van het inkoopbureau West-Brabant, maar dat wij geen eigen inkoper in dienst hebben. Bij dit project is dus alleen een inkoopadviseur van het inkoopbureau West-Brabant betrokken geweest.	Dit is correct en overeenkomstig paragraaf 3.3 (organisatie en besturing). Pagina 18 is gecorrigeerd.
Op pagina 22 wordt gesteld dat de overeenkomst een looptijd tot 31 maart 2025 kent en dat wij in 2023 gaan beoordelen op welke wijze en door wie	Dit is ons tijdens een interview medegedeeld.

de exploitatie vanaf 2025 dient plaats te vinden. In de vigerende overeenkomst met de exploitant wordt echter uitgegaan van een stilzwijgende verlenging met telkens een aansluitende periode van vijf jaar. Mede om deze reden hebben wij richting de huidige exploitant onze intentie uitgesproken om de bestaande huur- en exploitatieovereenkomst voor in elk geval twee periodes van 5 jaar te continueren.	Hiervan is tijdens ons onderzoek niets gebleken. Mogelijk heeft dit na afronding van ons onderzoek plaatsgevonden. De uitgesproken intentie is opgenomen in het rapport.
Op pagina 22 wordt vermeld dat de tarieven voor het gebruik door scholen en verenigingen de instemming van de gemeenteraad nodig hebben. Deze weergave is niet volledig en kan daardoor voor misverstanden zorgen. Volgens artikel 9 lid 2 worden de tarieven voor verenigen en scholen jaarlijks per 1 januari geïndexeerd via een specifieke berekening. Indexatie die overeenkomstig deze bepalingen wordt doorgevoerd door de exploitant wordt dus niet ter instemming aan de gemeenteraad voorgelegd.	Op pagina 22, onderdeel 3.6.2. is de tekst opgenomen zoals deze in artikel 9, lid 1 is vermeld. In artikel 9, lid 2 gaat het niet om een wijziging, maar om indexering. Voor de jaarlijkse stijging van de tarieven in verband met loonstijging en de Consumenten Prijs Index is geen instemming van de gemeenteraad nodig. Wij hebben een verduidelijking in de tekst van het rapport opgenomen.
Op pagina 27 wordt aandacht besteed aan de discussie die in de gemeenteraad is gevoerd over het aanvullende krediet dat voor realisatie van het sportcentrum benodigd was. Door u wordt ten onrechte gesteld dat de beantwoording namens ons college door de portefeuillehouder onjuist was. U stelt dat de realisatie ook zonder de duurzaamheidsinvesteringen had kunnen plaatsvinden. U gaat hierbij voorbij aan de door de gemeenteraad gestelde kaders voor de aanbesteding op jaarlasten van het nieuwe sportcentrum en de fase waarin de aanbesteding zich op dat moment bevond. De aanbesteding van de opdracht had al plaatsgevonden en de definitieve gunning kon alleen plaatsvinden als door de gemeenteraad het aanvullende krediet werd gevoteerd. Korthedshalve verwijzen wij naar de	Uit ons onderzoek is niet gebleken dat, zonder aanvullend krediet, geen definitieve gunning had kunnen plaatsvinden. Zoals bij onderdeel 3.6 van dit rapport is vermeld betrof het een duurzaamheidsinvestering die een lagere jaarlast tot gevolg heeft gehad. Ook zonder het aanvullend krediet had de jaarlast onder het door de

adviezen die de gemeenteraad op 26 mei en 16 juni 2020 heeft behandeld.	gemeenteraad vastgestelde maximum (kader) gebleven.
Op pagina 29 wordt gesteld dat er geen analyse van de bezettingsgraad heeft plaatsgevonden. De bezettingsgraad van de sportaccommodaties was wel in beeld en er heeft samen met Optisport een analyse plaatsgevonden over de vraag en aanbod wanneer alle sportactiviteiten in de Bloesem geconcentreerd zouden worden. De conclusie hieruit was dat bij een nieuwe accommodatie meer groepen tegelijkertijd zouden kunnen sporten.	Dit is slechts een gedeeltelijke weergave van de conclusie op pagina 29. De motivering van de conclusie treft u aan in onderdeel 3.1 - Speerpunt 3, toekomstbestendig aanbod van sportaccommodaties- op pagina 11.

Bijlage I: Geïnterviewde personen

Naam	Functie
De heer F. W. Leijnse	Afdelingshoofd Leefomgeving (contactpersoon)
De heer J. C. Mondeel	Beleidsmedewerker Financiën
De heer A. Maas	Beleidsmedewerker Leefomgeving (projectleider)
De heer J. H. Herselman	Wethouder
Fractie CDA	M. Hage, E. Franken, L. Overdevest

Twee fracties hebben geen gehoor gegeven aan het (herhaald) verzoek tot een interview.